

DONATO CARRISI

SIELŲ TEISMAS

Iš italų kalbos vertė
Laura Bakšytė

Sofoklis

VILNIUS, 2023

*Nėra tokio siaubingo liudininko ir tokio negailestingo kaltintojo
kaip sąžinė, gyvenanti kiekvieno žmogaus širdyje.*

POLIBIJUS

7.37 val.

Numirėlis atmerkė akis.

Jis gulėjo lovoje ant nugaros. Baltą kambarį buvo užliejusi dienos šviesa. Ant sienos priešais kabėjo medinis kryžius.

Jis pažvelgė į savo prie šonų gulinčias rankas sniego baltumo patalynėje. Atrodė, kad jos priklauso ne jam, kad tai kažkieno kito rankos. Pakėlė vieną – dešinę – prieš akis, kad geriau įsižiūrėtų, ir netyčia palietė tvarsčius, kurie dengė galvą. Jis buvo sužeistas, bet skausmo nejuto.

Pasisuko į langą ir stikle išvydo blankų savo veido atspindį. Tą akimirką jį užplūdo baimė. Nuo klausimo suskaudo. Bet dar skaudžiau buvo tai, kad nežinojo atsakymo.

Kas aš?

PRIEŠ PENKIAS DIENAS

Tai buvo užmiesčio namas. Dėl prasto oro ir kelio nerandančios navigacijos jiems prireikė daugiau nei pusvalandžio, kad pasiektų šią atokią vietą. Jei ne mažas žibintas prie įvažiavimo, būtų galima pagalvoti, kad ten niekas negyvena.

Greitosios pagalbos automobilis lėtai važiavo per apleistą sodą. Švyturėliai tamsoje pažadino apsamojusias nimfų statulas ir berankes veneras, jos sveikino juos kreivomis šypsenomis bei elegantiškais, neužbaigtais judesiais ir šoko sustingusios vien tik jiems.

Senovinė vila pasitiko juos kaip saugus uostas audroje. Viduje šviesų nesimatė, tačiau durys buvo atviros.

Namas laukė.

Jie buvo trise. Monika, jauna vidaus ligų gydytoja, kuri tą naktį budėjo priimamajame. Tonis, profesionalus sanitaras, sukaupęs didelę skubiosios pagalbos teikimo patirtį. Ir vairuotojas, kuris liko automobilyje, kol anie du per audrą nuskubėjo namo link. Prieš peržengdami slenkstį, jie bandė pašaukti namo gyventojus.

Tačiau niekas neatsiliepė ir jiedu įėjo vidun.

Pasitiko pridvisęs oras ir blausiai oranžinė šviesa ilgame koridoriuje tamsiomis sienomis. Laiptai dešinėje vedė į viršutinį aukštą.

Kambaryje koridoriaus gale be sąmonės gulėjo vyras.

Medikai nuskubėjo jam padėti ir atsidūrė svetainėje, kurioje baldai buvo apdengti baltais audeklais. Išskyrus vieną nutrintą

fotelį, stovintį viduryje, tiesiai prieš seno modelio televizorių. Iš tikrųjų, viskas toje vietoje atrodė sena.

Monika keturpėscia puolė prie vyro, gulinčio ant žemės. Jis vos kvėpavo. Gydytoja pašaukė Tonį, nešantį visus reikmenis.

– Jis mėlynuoja, – konstatavo ji.

Tonis įsitikino, kad kvėpavimo takai laisvi ir uždėjo jam ant burnos deguonies maišą *Ambu*, o Monika, pasišviesdama žibintuvėliu, patikrino akių raineles.

Vyruui negalėjo būti daugiau nei penkiasdešimt metų. Jis gulėjo be sąmonės. Vilkėjo dryžuotą pižamą ir chalata, avėjo odines šlepetes. Su kelių dienų barzda ir retais susitaršiusiais plaukais atrodė kaip tikras apsileidėlis. Rankoje jis vis dar laikė mobilųjį, kuriuo paskambino skubiosios pagalbos numeriu ir pasiskundė stipriu skausmu krūtinėje.

Artimiausia buvo Džemeli ligoninė. Kritiniais atvejais budintis jos gydytojas prisijungdavo prie pirmo laisvo greitosios pagalbos ekipažo.

Taip Monika ten ir atsidūrė.

Staliukas kambaryje buvo apverstas, dubenėlis sudužęs, pienas išpiltas, visur mėtėsi sausainių trupiniai, išmirkę šlapime. Vyras greičiausiai pasijuto blogai žiūrėdamas televizorių ir apsišlapino. Klasikinis atvejis, pagalvojo Monika. Vidutinio amžiaus žmogus gyvena vienas, patiria infarktą ir, jei nesugeba išsikviesti pagalbos, jo lavoną įprastai randa tada, kai kaimynai pradeda užusti smarvę. Bet toje atokioje viloje to nebūtų nutikę. Jei šis vyras neturi artimų giminaičių, galėjo praeiti metų metai, kol kas nors būtų atkreipęs dėmesį į tai, kas nutiko. Bet kuriuo atveju, šis vaizdas Monikai jau buvo matytas ir ji gailėjo to nelaimėlio. Bent jau iki tol, kol atsegė pižamos švarką, kad padarytų širdies masažą. Jam ant krūtinės buvo užrašyti du žodžiai.

Nužudyk mane.

Gydytoja ir sanitaras apsimetė to nepastebėję. Jų užduotis buvo gelbėti gyvybę. Bet nuo tos akimirkos kiekvienas judesys tapo atsargesnis.

– Įsotinimas deguonimi krenta, – tarė Tonis, patikrinęs oksimetro duomenis. Oras nepateko vyrui į plaučius.

– Reikia intubuoti arba jo neteksime.

Monika išsiėmė iš krepšio laringoskopą ir pasislinko prie paciento galvos.

Pasitraukusi iš sanitaro regos lauko, gydytoja pamatė, kaip staiga blykstelėjo jo akys. Negalėjo paaiškinti to susijaudinimo. Tonis buvo profesionalas, pasiruošęs bet kokiai situacijai, bet vis dėlto kažkas išmušė jį iš vėžių. Kažkas, kas buvo jai už nugaros.

Ligoninėje visi žinojo jaunosios gydytojos ir jos sesers istoriją. Niekas Monikai apie tai nė žodžiu neužsimindavo, bet mergina pastebėjo, kad kolegos žvelgia su užuojauta ir rūpesčiu, svarstydami, kaip ji gali gyventi su tokia našta.

Tą akimirką sanitaro veide pasirodė ta pati, tik dar didesnio išgąščio pilna išraiška. Monika sekundėlei grįžtelėjo ir išvydo tai, ką matė Tonis.

Kambario kampe paliktą riedutį, atkeliavusį tiesiai iš pragaro.

Jis buvo raudonas su paauskuotomis sagtimis. Lygiai kaip ir jo dvynys, esantis ne čia, o kituose namuose, kitame gyvenime. Monikai jie visada atrodė šiek tiek kičiniai. Tačiau Tereza teigė, kad tai vintažas. Jos taip pat buvo dvynės, todėl, kai šaltą gruodžio rytą sesers kūną rado proskynoje prie upės, Monikai pasirodė, kad mato ten save.

Terezai tebuvo dvidešimt vieni metai, kai kažkas perpjovė jai gerklę.

Sakoma, kad dvyniai jaučia vienas kitą net už daugybės kilometrų, bet Monika tuo netikėjo. Ji nejuto jokios baimės ar grėsmės, kai vieną sekmadienio popietę Terezą pagrobė grįžtančią iš pasivažinėjimo riedučiais su draugėmis. Sesers kūną rado po mėnesio, ji vilkėjo tuos pačius drabužius, su kuriais pradingo.

Ir avėjo raudoną riedutį, šis ant lavono kojos atrodė kaip groteskiškas protezas.

Šešerius metus Monika saugojo jį, klausdama savęs, kur prapuolė antras ir ar kada nors jį suras. Kiek kartų bandė įsivaizduoti Terezą pagrobusio žmogaus veidą? Kiek kartų ieškojo jo

tarp gatvėje sutiktų nepažįstamųjų? Bėgant laikui, tai tapo tam tikru žaidimu.

Galbūt dabar atsakymas buvo Monikai prieš akis.

Ji pažvelgė į gulintį vyrą. Rankos buvo suskeldėjusios ir mėsingos, iš šnervių styrojo plaukai, ant kelnų tarpukojo matėsi šlapimo dėmė. Jis visai neatrodė kaip siaubūnas, kurį visados įsivaizduodavo. Tas vyras buvo iš kūno ir kraujo. Paprasta žmogiška būtybė ir dar su silpna širdimi.

Tonis išvadavo Moniką iš šių minčių.

– Žinau, ką galvoji, – tarė jai. – Galime liautis, kai tik panorėsi. Palauksime čia, kol nutiks tai, kas turi nutikti... Tik pasakyk man. Niekas nesužinos.

Greičiausiai jis tai pasiūlė todėl, kad matė, kaip Monika dvejoda, laikydama laringoskopą virš dūstančio vyro burnos. Ji dar syk pažvelgė jam į krūtinę.

Nužudyk mane.

Galbūt tai buvo paskutinis dalykas, kurį jos sesuo matė prieš tai, kai jai, tarsi skerdziamam gyvuliui, perpjovė gerklę. Ne šiltas paguodos žodis, kurio turėtų sulaukti kiekvienas žmogus, besirengiantis amžiams palikti šį pasaulį. Žudikas tenorėjo iš jos pasišaipyti ir pats džiūgavo. Galbūt ir Tereza meldė mirties, kad tik greičiau viskas pasibaigtų. Iš pykčio Monika taip stipriai suspaudė laringoskopo rankeną, kad pabalo jos krumpliai.

Nužudyk mane.

Šis bailys išsitatuiravo žodžius ant krūtinės, bet, vos pasijutęs blogai, išsikvietė pagalbą. Jis buvo toks kaip visi, mirtis jam irgi kėlė baimę.

Jaunoji gydytoja ieškojo atsakymo savo viduje. Tie, kurie pažinojo Terezą, Moniką matė tik kaip apgaulingą dublikatą, statulą iš vaškinių figūrų muziejaus, kopiją tos, kurios ilgėjosi. Tėvams ji įkūnijo tai, kuo sesuo galėjo būti, bet niekada netapo. Jie matė, kaip ji augo, bet ieškojo Terezos. Dabar Monika turėjo progą atsiriboti ir išlaisvinti viduje apsigyvenusį dvynės vaiduoklį. Aš gydytoja, priminė sau pačiai. Ji norėjo rasti savyje kibirkštėlę gailėsčio priešais gulinčiam žmogui, aukštesnio teisingumo baimę

arba ką nors panašaus į ženklą. Tačiau suprato, kad nejaučia nieko. Monika beviltiškai bandė save įtikinti, kad tas vyras niekaip nesusijęs su Terezos mirtimi. Bet, kad ir kiek galvotų, raudonas riedutis ten galėjo būti tik dėl vienos priežasties.

Nužudyk mane.

Tą akimirką ji suprato, kad jau priėmė sprendimą.

6.19 val.

Lietus užklupo Romą kaip liūdno laidotuvės. Ilgi šešėliai krito ant senamiesčio pastatų – eilės nebylių, verkiiančių fasadų. Aplink Navonos aikštę tarsi žarnos susiraizgę skersgatviai buvo tušti. Bet už kelių žingsnių nuo Bramantės kluatro šlapioje gatvėje atsispindėjo senovinės kavinės *Caffè della Pace* vitrinos.

Jos vidų puošė raudonu aksomu aptrauktos kėdės, marmuriniai staliukai su pilkomis gyslomis ir neorenesansinės statulos. Ten jau būriavosi nuolatiniai lankytojai: menininkai, daugiausia tapytojai ir muzikantai, negalintys miegoti tokią ankstyvą valandą. Taip pat krautuvininkai ir antikvariatų savininkai, laukiantys, kada galės atverti savo palei gatvę išsidėsčiusias parduotuves, ir keletas aktorių, kurie grįždami po naktinės repeticijos teatre, užsuko prieš miegą išgerti kapučino. Ši netikusį rytą visi ieškojo trupučio paguodos ir šnekučiaivos tarpusavyje. Niekas nekreipė dėmesio į du juodai apsvilkusius prašalaičius, įsispraudusius prie staliuko šalia įėjimo.

– Kaip tavo migrena? – paklausė tas, kuris atrodė jaunesnis.

Kitas liovėsi piršto galiuku rinkęs cukraus grūdelius, pabirusius aplink tuščią puodelį, ir instinktyviai ranka perbraukė randą ant kairio smilkinio.

– Kartais neleidžia man užmigti, bet šiaip jaučiuosi geriau.

– Vis dar sapnuoji tą sapną?

– Kasnakt, – atsakė vyras, pakėlęs tamsiai žydras ir liūdnas akis.

– Praeis.

– Taip, praeis.

Stojusią tylą nutraukė ilgas garo švilpesys, atsklidęs iš espreso kavos aparato.

– Markusai, atėjo metas, – tarė jaunesnysis vyras.

– Aš dar nepasiruošęs.

– Daugiau nebegalima laukti. Iš aukščiau sulaukiu klausimų apie tave, jie nekantrauja sužinoti, kaip tau sekasi.

– Juk stumiuosi į priekį, ar ne?

– Taip, tiesa: tu kasdien taisaisi ir tai mane guodžia, patikėk. Bet jie labai laukia. Nuo tavęs daug kas priklauso.

– Bet kas gi manimi taip domisi? Norėčiau su jais susitikti, pasikalbėti. Pažįstu tik tave, Klemente.

– Mes jau apie tai kalbėjomės. Tai neįmanoma.

– Kodėl?

– Nes taip buvo visada.

Markusas vėl palietė savo randą – darydavo taip kaskart, kai nervindavosi.

Klementė palinko prie jo ir privertė pažvelgti į akis.

– Tai dėl tavo saugumo.

– Norėjai pasakyti, dėl jų.

– Taip pat ir dėl jų, jeigu taip nori.

– Aš galiu pridaryti gėdos. O taip negali nutikti, tiesa?

Markuso sarkazmas Klementės nesupykdė.

– Kas tau neduoda ramybės?

– Aš neegzistuoju, – ištarė skausmo persmelktu balsu.

– Tu esi laisvas, nes tik aš pažįstu tavo veidą. Negi nesupranti? Jie žino tik tavo vardą, o visa kita patiki man. Todėl tavo įgaliojimai neriboti. Jeigu jie nežino, kas esi, negali tau sutrukdyti.

– Kodėl? – pabrėžtinai pakartojo Markusas.

– Nes tai, ko ieškome, gali pakenkti ir jiems. Jei viskas žlugtų ir paaiškėtų, kad šie barjerai beprasmingi, bent kas nors liktų viską prižiūrėti. Tu jiems esi paskutinis saugumo garantas.

Markuso žvilgsnis blykstelėjo, tarsi būtų mestas iššūkis.

– Atsakyk į vieną klausimą... Ar dar yra tokių kaip aš?

Trumpai patylėjęs, Klementė ryžosi prabilti:

– Nežinau. Negaliu to žinoti.

– Turėjai palikti mane toje ligoninėje...

– Nekalbėk taip, Markusai. Nenuvilk manęs.

Markusas pažvelgė į keletą praeivių lauke, kurie, nuščiuvus audrai, išlindo iš slėptuvių ir toliau nuėjo savo keliu. Jis vis dar turėjo daugybę klausimų Klementei. Apie su juo susijusius dalykus ir tai, ko nebežinojo. Priešais sėdintis vyras buvo vienintelis jo ryšys su pasauliu. Tiesą sakant, Klementė jam buvo visas pasaulis. Markusas niekada su niekuo nesikalbėdavo ir neturėjo draugų. Tačiau žinojo tokių dalykų, kokių mieliau būtų nežinojęs. Apie žmones ir jų daromą blogį. Tokių siaubingų dalykų, dėl kurių gali susvyruoti bet koks tikėjimas ir būti amžiams užteršta bet kuri širdis. Jis matė aplink save žmones, gyvenančius be šio suvokimo naštos, ir pavydėjo. Klementė jį išgelbėjo. Bet išgelbėtas Markusas pateko į šešėlių pasaulį.

– Kodėl būtent aš? – paklausė jis, toliau žvelgdamas į šalį.

Klementė nusišypsojo:

– *Šunys yra daltonikai*. – Šią frazę jis kartodavo kiekvieną kartą. – Tai tu su manimi?

Markusas atsigręžė į savo vienintelį draugą.

– Taip, aš su tavimi.

Nieko daugiau nepridūręs, Klementė įkišo ranką į lietpaltį, kabantį ant kėdės atlošo. Ištraukė popierinį voka, padėjo jį ant stalo ir pastūmė Markusui. Šis paėmė jį ir iš lėto atplėšė.

Viduje buvo trys nuotraukos.

Pirmoje užfiksuota jaunuolių grupelė paplūdimio vakarėlyje. Pirmame plane, priešais laužą, stovėjo dvi merginos su maudymosi kostiumėliais ir, skelbdamos tostą, kėlė alaus butelius į viršų. Antroje viena iš jų, susirišusi plaukus ir užsidėjusi akinius, šypsojosi, rodydama į už nugaros stovinčius Civilizacijos rūmus – neoklasicizmo ikoną Romos EUR kvartale. Trečioje nuotraukoje ta pati mergina buvo apkabinusi vyrą ir moterį, greičiausiai savo tėvus.

– Kas ji? – paklausė Markusas.

– Jos vardas Lara. Merginai dvidešimt treji. Romoje studijuoja architektūrą, yra ketvirtame kurse, ne vietinė.

– Kas jai nutiko?

– Čia ir bėda: niekas to nežino. Ji pradingo beveik prieš mėnesį.

Užmiršęs supančią aplinką ir nekreipdamas dėmesio į kavinės garsus, Markusas susitelkė į Laros veidą. Ji atrodė kaip tipinė provincijos mergina, atsikėlusį į didelį miestą. Labai graži, subtilių bruožų, neprisidažiusi. Nujautė, kad plaukus ji visada rišdavo į uodegą, nes neišgalėjo vaikščioti į kirpyklą. Galbūt norėdama sutaupyti eidavo kirptis tik tada, kai grįždavo aplankyti tėvų. Merginos drabužiai buvo tarsi kompromisas: ji nešiojo džinsus ir marškinėlius, kad nereikėtų su mada žengti koja kojon. Veide atsispindėjo prie knygų praleistos naktys ir viena tuno dėžutė vakarienei – paskutinis svetimame mieste besimokančių studentų išsigelbėjimas, laukiant naujos pinigų perlaidos iš mamos ir tėčio. Ji pirmą kartą atsidūrė taip toli nuo namų ir kasdien kovėsi su nostalgija, kurią įveikti padėjo svajonė tapti architektė.

– Pasakok.

Klementė pasiėmė bloknotą, pastūmė kavos puodelį į šalį ir ėmė vartyti savo užrašus.

– Dingimo dieną dalį vakaro Lara praleido su draugais viename bare. Kartu buvę jaunuoliai teigė, kad ji atrodė rami. Visi šnekučiavosi apie įprastus dalykus, vėliau, apie devintą, mergina pasakė, kad yra pavargusi ir nori grįžti namo miegoti. Du iš jų – tokia porelė – parvežė ją automobiliu ir palaukė, kol įeis pro duris.

– Kur ji gyvena?

– Senoviniame pastate miesto centre.

– Ar ten yra kitų nuomininkų?

– Apie dvidešimt. Namas priklauso universitetinei įstaigai, kuri nuomoja butus studentams. Laros butas pirmame aukšte. Iki rugpjūčio dalijosi jį su drauge, ši vėliau išsikraustė. Tiesą sakant, mergina ieškojo naujos kambario draugės.

– Kur veda mūsų turimi pėdsakai?

– Tai, kad kelias valandas po grįžimo Lara buvo namie, patvirtino apylinkėje veikiantis mobiliojo ryšio operatorius, užregistravęs du skambučius iš jos telefono. Vieną dvidešimt pirmą valandą dvidešimt septynios minutės, kitą dvidešimt antrą valandą dvylika minučių. Pirmasis truko dešimt minučių, Lara

skambino mamai, o antrą kartą susisiekė su geriausia drauge. Dvidešimt antrą valandą devyniolika minučių jos telefonas išsijungė ir niekas daugiau jo nebeįjungė.

Jauna padavėja priėjo prie staliuko nurinkti puodelių. Ji tyčia užgaišo, kad vyrai galėtų užsisakyti dar ko nors, bet nė vienas to nepadarė. Tik patylėjo, kol ji vėl nuėjo.

Markusas paklausė:

– Kada buvo pranešta apie dingimą?

– Kitą vakarą. Jai nepasirodžius universitete, draugės skambino visą dieną, bet kaskart išsijungdavo atsakiklis. Apie dvidešimtą valandą jos pasibeldė į Laros namų duris, bet niekas neatsakė.

– Ką apie tai mano policija?

– Dingimo išvakarėse Lara iš savo sąskaitos išsigrynino keturis šimtus eurų, kad sumokėtų už nuomą. Bet administratorius tos sumos taip ir negavo. Anot mamos, spintoje trūksta kai kurių drabužių ir kuprinės. Mobiliojo – nė pėdsako. Todėl policija linkusi manyti apie savanorišką pabėgimą.

– Sakyčiau, labai patogu.

– Žinai, kaip viskas vyksta, tiesa? Jei neatsiranda priežastis bijoti blogiausio, po kurio laiko jie liaujasi ieškoti ir laukia.

Kol atsiras kūnas, pagalvojo Markusas.

– Mergina gyveno įprastai, didžiąją laiko dalį leisdavo universitete, visada susitikinėdavo su tais pačiais pažįstamais.

– Ką apie tai mano draugai?

– Kad Larai nebūdingi išsišokimai. Nors pastaruoju metu ji šiek tiek pasikeitė: atrodė pavargusi ir išsiblaškiusi.

– Ji neturėjo mylimojo?

– Mobiliojo išsklotinės nerodo kitų skambučių, tik pažįstamų.

Niekas neužsiminė apie jokią vaikina.

– Internetas?

– Prisijungdavo iš savo katedros bibliotekos arba interneto taške netoli stoties. Jos pašto dėžutėje nėra jokių įtartinų laiškų.

Tą akimirką stiklinės kavinės durys atsivėrė ir įėjo naujas klientas. Per salę nuskriejo vėjo gūsis. Visi suirzė atsikus, išskyrus Markusą, paskendusį apmąstymuose.